

(204. 7.)

MEMORIE VAN ANTWOORD.

(Ingezonden bij brief van 4 Mei 1912.)

De bij het afdelingsonderzoek opnieuw ter sprake gebrachte vraag, of het in verband met de opening van het Panama-kanaal niet wenschelijk is de haven van Curaçao te verbeteren en te vergrooten, is den ondergeteekende eene welkome aanleiding om met betrekking tot het havenvraagstuk eenige nadere inlichtingen te verschaffen.

Bij de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer betreffende het wetsontwerp tot verhooging van de Curaçaosche begrooting voor het dienstjaar 1911 met de kosten tot verbreding van den havenmond en opruiming van een rif in het Schottegat (Gedrukte Stukken Zitting 1911—1912 — 74 — n°. 2) heeft de ondergeteekende te kennen gegeven, dat hij het beter achtte met eene beslissing aangaande verder gaande plannen tot verbetering van de haven te wachten op het advies van de Commissie voor de Handelspolitiek nopens de haar gestelde vraag, welke gevolgen de openstelling van het Panama-kanaal zal hebben voor den handel en de scheepvaart van Nederland in het algemeen, o. a. ook ten aanzien van de Nederlandsche koloniën in West-Indië en met name van de haven van Curaçao.

Sedert is van de commissie, onder dagteekening van 27 Februari 1912, ontvangen een „Rapport betreffende de havenplannen voor Curaçao”, welk rapport door den ondergeteekende ter kennis van de Kamer is gebracht.

Met betrekking tot de door de heeren F. W. EVERTS en L. M. LEEZER tot den Gouverneur van Curaçao gerichte aanvraag om concessie voor den aanleg en de exploitatie van havenwerken te Willemstad, blijkt daaruit, dat de commissie het verleen van die concessie meent te moeten ontraden. Onafhankelijk van het rapport was ook de Landvoogd, op gelijke gronden als door de commissie ontwikkeld en in overeenstemming met het gevoelen van den raad van bestuur en van de Kamer van koophandel en nijverheid te Willemstad, tot de slotsom gekomen, dat inwilliging van het verzoek van genoemde heeren niet in het belang van de kolonie zou zijn, zoodat eene afwijzing van verzoek door den Gouverneur te verwachten is.

Ten aanzien van de vraag, wat van overheidswege behoort te worden gedaan voor de verbetering en de exploitatie van de haven, is de commissie van oordeel, dat de Regeering zich er toe kan bepalen, eerstens de verbreding van den havenmond en het opruimen van ondiepten in het Schottegat krachtig voortgang te doen hebben, vervolgens eene aanlegplaats voor groote schepen over eene lengte van 200 à 300 M. te bouwen op eene plaats waar gelegenheid tot uitbreiding in de breedte is, en eindelijk, zoo mogelijk, ook een openbaren verkeersweg aan te leggen langs de geheele oostzijde van de St. Anna-baai. Daarnevens beveelt de commissie aan het particulier initiatief aan te moedigen, in welk verband zij betoogt, dat eene aanvraag — echter niet gebaseerd op een monopolie — voor den bouw en exploitatie van havenwerken in het Schottegat, in overweging ware te nemen, terwijl zij verder de wenschelijkheid uitspreekt van verbetering van de watervoorziening en van de haven- en kustverlichting en het loodswezen op zoodanigen voet, dat de

scheepvaart even veilig bij nacht als bij dag van de haven van Curaçao gebruik zal kunnen maken.

De kredieten, toegestaan voor de verbreding van de St. Anna-baai en het opruimen van het rif in het Schottegat, zoomede, bij de loopende begrooting, voor de verbetering van de haven- en kustverlichting, stellen het koloniaal bestuur reeds in staat aan een deel van het door de commissie aanbevolene uitvoering te geven. Voor zooveel de overige desiderata der commissie betreft, heeft de ondergeteekende den Gouverneur uitgenoodigd om, in verband met het onderwerpelijk rapport, spoedig een afgerond voorstel in te dienen nopens hetgeen met betrekking tot de haven van Curaçao nog behoort te worden gedaan.

Aangaande de verbetering van den havenmond kan nog het volgende worden medegedeeld.

In hun bekend rapport van 27 Maart 1911, dat geleid heeft tot de beslissing om de nuttige breedte van de St. Anna-baai op 65 M. te brengen, gaven de heeren dr. J. KRAUS en J. W. WELCKER te kennen, dat dit eene zeer bescheiden breedte is voor een haventoeegang, die in open zee uitkomt. Ook de breedte van 100 M., voorzien in het plan EVERTS-LEEZER, achten genoemde deskundigen in geen deele overmatig. Waar men echter in Curaçao de meening was toegedaan, dat voorloopig met eene verruiming tot 65 M. kon worden volstaan, en een werk als dit zich tot geleidelijke uitvoering uittennend leent, vonden de heeren KRAUS en WELCKER geen vrijheid reeds toen tot verder gaande verbreding te raden.

Sedert is gebleken, dat men in de kolonie eene verbreding tot 65 M. niet meer voldoende acht. Na kennis genomen te hebben van verschillende rapporten en geschriften, handelende over de te verwachten gevolgen voor de haven van Curaçao van de opening van het Panama-kanaal, sprak de Raad van Bestuur als zijn oordeel uit, dat, wil die haven werkelijk iets kunnen worden, zij ook gemakkelijk voor groote schepen toegankelijk moet zijn, daar alleen in dat geval groote stoomvaartlijnen er toe zullen overgaan haar voor kolenstation, enz. te kiezen. Met het oog hierop achtte de raad, en de Gouverneur sloot zich daarbij aan, eene verbreding tot 80 M. met eene diepte van ruim 10 M. gewenscht. Eene verdere verbreding tot 100 M. was door den directeur van openbare werken ontraden, omdat bij zoodanige verbreding een uitspringend gedeelte der kust, dat nu eenigszins als golfbreker dienst doet, zou moeten worden weggegraven en diensgevolge in de St. Anna-baai te veel golfslag zou ontstaan, hetgeen gevaarlijk zou kunnen worden voor de pontonbrug en de zwakke kaden.

Waar verder uit het rapport van de Commissie voor de Handelspolitiek blijkt, dat bij haar sterk de indruk gewekt is, dat de opening van het Panama-kanaal niet alleen de scheepvaart in de Caraïbische zee zeer zal verlevendigen, maar ook aan de haven van Curaçao in aanzienlijke mate zal ten goede komen en de commissie adviseert de verbreding van den havenmond krachtig voortgang te doen vinden, acht de ondergeteekende het alleszins verantwoord om te besluiten tot eene verbreding van de St. Anna-baai tot 80 M. met eene diepte van ruim 10 M.

Naar aanleiding van de vraag wat door de Deensche Regeering reeds gedaan is ter verbetering van de haven van St. Thomas moge worden vermeld dat ter zake mededeelingen voorkomen in de „opmerkingen”, behorende bij het op 20 Januari 1912 bij het Folketing ingediende „wetsontwerp betreffende het verleen van eene concessie voor de exploitatie door drooglegging en uitdieping van eene oppervlakte in de haven van het Deensch West-Indisch eiland St. Thomas”. Uit die opmerkingen blijkt, dat ten einde het verkeer naar en van het Panama-kanaal langs de Deensch West-Indische eilanden te leiden, in de haven van Regeeringswege uitdiepingswerken worden uitgevoerd, welke eene belangrijke uitbreiding van het voor ankerplaatsen beschikbaar areaal zelfs voor zeer diep gaande schepen, zullen medebrengen.

Verder worden verschillende opmetingen op en bij de eilanden gedaan, terwijl op de begrooting voor het financieele jaar van 1 April 1912 tot 31 Maart 1913 gelden zijn uitgetrokken voor den bouw van een vuurtoren op Hams Bluff, de Noordwestpunt van St. Croix.

De zoeven bedoelde concessie is aangevraagd door een consortium van Deensche stoomvaart-, scheepswerf- en andere maatschappijen, die op loffelijke wijze de handen ineengeslagen hebben ter bevordering van een groot nationaal belang; zij betreft slechts een gedeelte van de haven en zal geen inbreuk maken op de rechten van bestaande ondernemingen, die hare werven zullen mogen uibreiden.

Volgens het wetsontwerp zal aan het consortium worden toegestaan gronden in te dijken en in beheer te nemen en rechten te heffen van de schepen, die aan de aldus gewonnen terreinen aanleggen, zoomede van de goederen, die er opgeslagen worden. Het consortium mag de haven uitdiepen en zal een uitsluitend recht heffen voor het gebruik van de daardoor in het leven geroepen bassins. Het krijgt vergunning een vast dok aan te leggen en te exploiteeren. Verder mogen petroleumtanks worden gebouwd en zullen de concessionarissen monopolie hebben voor den aanleg en de exploitatie van electriche licht- en krachtinstallaties, koelinrichtingen, waterleidingen, tramwegen en draadloze telegraphie.

De Regeering verbindt zich het invoerrecht op St. Thomas en St. Jan op te heffen.

Als contra-prestatie zal de concessionaris gedurende 10 jaar aan de koloniale schatkist van St. Thomas en St. Jan 33½ % van de door hem geïnde kadegelden, met een minimum van fr. 100 000 's jaars, afstaan.

Aangaande de maatregelen, welke in verband met het verslag omtrent den grooten landbouw ter bevordering van den landbouw zouden zijn te nemen, kan de ondergeteekende nog geen mededeelingen doen. Zooals bij de mondelinge behandeling in de Tweede Kamer van de loopende begrooting (*Handelingen* bladz. 1635) reeds werd gezegd is de ondergeteekende ter zake met den Gouverneur in overleg getreden, maar van den Landvoogd is daarop nog geen antwoord ontvangen.

De ondergeteekende kan niet toegeven, dat de in het Voorloopig Verslag besproken gevallen, waarin betalingen zijn geschied ten laste van memorieposten, grond geven voor de opvatting, dat het budgetrecht van de Staten-Generaal zou zijn miskend.

Wat art. 28 betreft, heeft toekenning van een renteloos voorschot bepaaldelijk in de bedoeling gelegen; de omschrijving van het artikel „renteloos voorschot voor eene sisal- en pita-onderneming”, zegt dat met zoovele woorden, terwijl ook het bedrag van f 30 000 in de toelichting van den post (noot 56 van den uitgewerkten en toelichtende staat, *Gedrukte Stukken*, Zitting 1909—1910, 147, n°. 8) uitdrukkelijk is genoemd.

Het eenige verschil met den oorspronkelijken opzet is, dat het voorschot niet over een aantal jaren is verdeeld, maar in eens is uitgekeerd, hetgeen in het wezen der zaak evenwel geen verandering heeft gebracht. Bedoeld verschil vindt hierin zijne verklaring, dat de financier, die de richtige betaling garandeerde van een kapitaal van f 105 000 ten behoeve van de op te richten onderneming, uitkeering in eens van het voorschot als voorwaarde had gesteld.

Het voorschot is onder de volgende voorwaarden verleend:

Art. 1. De maatschappij verbindt zich om binnen den tijd van 2 jaren na de sluiting van het contract op *Curaçao* minstens 200 hectaren te beplanten met sisal, proefaanplantingen te maken met inheemsche pita, van de in Yucatan verbouwd

wordende *Hennequin* en van de in *Demerara* en *Trinidad* voorkomende sisalsoorten en daarna op afdoende wijze uit te maken of de sisal- en pitacultuur op *Curaçao* al dan niet als eene winstgevende cultuur kan worden beschouwd.

Art. 2. De maatschappij verbindt zich om, zoo de onderneming slaagt, het ontvangen voorschot terug te betalen door, voor en aleeer eenige winstuitkeering aan de aandeelhouders plaats heeft, 10 % van het jaarlijksche netto provenu aan het Gouvernement uit te keeren.

Art. 3. Ter bepaling van het tijdstip waarop en van het bedrag, dat moet worden afgelost, zal de jaarlijksche afschrijving op de daarvoor in aanmerking komende machinerieën en andere goederen niet meer mogen bedragen dan 15%, tenzij de Gouverneur, om bijzondere redenen, machtiging geeft om een hooger percentage af te schrijven.

Art. 4. Zoolang het voorschot nog niet is terugbetaald, heeft de Gouverneur van *Curaçao* of de Minister van Koloniën het recht een van de commissarissen der maatschappij aan te wijzen.

Art. 5. Zoolang het voorschot nog niet is terugbetaald, moet door de maatschappij aan het bestuur der kolonie jaarlijks worden overgelegd een verslag, waaruit de financieele toestand der maatschappij duidelijk blijkt.

Art. 6. Wanneer de maatschappij hare verplichtingen niet behoorlijk nakomt, kan het bestuur der kolonie het gegeven voorschot in zijn geheel teruggeischen.

Art. 7. Zoolang het voorschot nog niet is terugbetaald, hebben de Gouverneur en de door hem daartoe aangewezen personen op *Curaçao* vrijen toegang tot de gronden en werkplaatsen van de maatschappij.

Met betrekking tot art. 34 moge in herinnering worden gebracht, dat, toen bij de begrooting voor 1907 het eerst sprake was van het hier bedoelde onderzoek naar delfstoffen, daarbij de volgende toelichting werd gegeven (noot 38 van den uitgewerkten en toelichtenden staat, *Zitting 1905—1907* — 227, n°. 8):

„Met het oog op de in de kolonie op meerdere plaatsen voorkomende vindplaatsen van delfstoffen (o. a. koper en mangaan op *Curaçao*, mangaan op St. Martin en St. Eustatius, goud op Aruba en zwavel op Saba) en de weinige gegevens, die bestaan omtrent hoedanigheden en hoeveelheden in verband met de mogelijkheid op de productieve exploitatie, komt het wenschelijk voor daaromtrent door een bevoegd deskundige van gouvernementwege een voorloopig onderzoek te doen instellen.”

Daarop is in het Voorloopig Verslag, sub art. 30, de opmerking gevolgd, dat betwijfeld werd of er nog kans bestond iets te vinden, maar dat, wanneer de Minister daarover anders dacht, men er geen bezwaar tegen had het onderzoek te doen instellen, opdat aan elken twijfel op dit punt een einde komen zou.

Onder deze omstandigheden kan de beschikbaarstelling van de voor het onderzoek noodige fondsen bezwaarlijk worden aangemerkt als miskening van het budgetrecht der Staten-Generaal. De uitgave werd, ook bij volgende begrotingen — het onderzoek is eerst einde 1908 aangevangen — voor memorie geraamd, omdat niet beoordeeld kon worden hoeveel de kosten zouden bedragen.

De Minister van Koloniën,

DE WAAL MALEFIJT.